

Секція: економіка національного господарства

В. Д. Залізко, д.е.н., с.н.с.

Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»

В. І. Мартиненков, аспірант

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

А. В. Косован, аспірант

Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»

ЕКОНОМІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

На сьогодні в Україні успішно функціонує 159 об'єднаних територіальних громад у майже всіх областях України (крім Харківської). Ряд вчених активно досліджували наукові проблеми у організаційно-економічній та управлінсько-правовій сферах розвитку територіальних громад (О. Батанов, О. Булавка, А. Коваленко, В. Кравченко, А. Лісовий, П. Саблук та ін. [1–4]). Однак наявні цільові орієнтири економічного та соціального розвитку об'єднаних громад майже не корелюються із затвердженою Кабінетом Міністрів України Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 р.

Не зважаючи на прийнятий у першому кварталі 2015 р. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та розроблену офіційну «Методику формування спроможних територіальних громад» на сьогодні відсутнє належне інституційне та інформаційне забезпечення новоутворених територіальних громад, які залишилися сам на сам із проблемами методологічної та просвітницької підтримки інститутів старост, а також відділів освіти, культури, охорони здоров'я та ін., які

багатьох громадах почали функціонувати поза правовим полем та неузгоджено із відповідними інституціями районного рівня.

Наявна невизначеність у стратегічних планах розвитку територіальних громад пояснює суттєві диспропорції їх утворення у різних регіонах України (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг областей України за кількістю об'єднаних територіальних громад

Рейтинг	Область	Кількість новоутверених територіальних громад
1	Тернопільська	26
2	Хмельницька	22
3	Дніпропетровська	15
4	Львівська	15
5	Полтавська	12
6	Чернігівська	10
7	Житомирська	9
8	Одеська	8
9	Запорізька	6
10	Волинська	5
11	Рівненська	5
12	Чернівецька	5
13	Донецька	3
14	Івано-Франківська	3
15	Черкаська	3
16	Закарпатська	2
17	Кіровоградська	2
18	Вінницька	2
19	Луганська	2
20	Київська	1
21	Миколаївська	1
22	Сумська	1
23	Херсонська	1
24	Харківська	0

Джерело: сформовано авторами на основі офіційних даних РДА та ОДА.

Зазначений у табл. 1 рейтинг є досить умовним, оскільки проведений

авторами комплексний аналіз наявної офіційної документації вказує на відсутність у більшості зазначених територіальних громад стратегічних планів їх соціального та економічного розвитку. У зв'язку з цим доречно окреслити два основні блоки стратегічних пріоритетів розвитку сільських громад шляхом узагальнення та систематизації базових положень Стратегії розвитку сільських територій у контексті зміцнення економічної безпеки України [4].

I. Економічний блок:

– максимальна диверсифікація економіки сільських територій, що сприятиме узгодженню основних напрямів розвитку сільськогосподарського та несільськогосподарського виробництва (раціоналізація структури, оптимізація темпів, обсягів тощо) з принципами сталого розвитку сільських територій, встановленню збалансованого соціального навантаження й відповідальності сільськогосподарських підприємств за розвиток сільських територій, на яких вони функціонують;

– створення передумов (зокрема, з використанням інструментів податкової та фінансової політики) для формування на сільських територіях «білої» економіки на основі сучасних інформаційних технологій та ефективного реалізації аграрного, природного потенціалу тощо;

– диференціація умов і механізмів підтримки сільськогосподарських виробників залежно від їх виду, типу, розміру, форми власності та господарювання на користь сільськогосподарських виробничих та обслуговуючих кооперативів або інших організацій, власниками (членами) яких є місцеві селяни.

II. Соціальний блок:

– розвиток сільського кадрового потенціалу шляхом стимулювання до створення державою та бізнесом достатньої кількості різнопрофільних

робочих місць у сільській місцевості для висококваліфікованих співробітників з урахуванням конкурентних переваг;

– створення прозорої схеми моніторингу спроможності сільських, районних та обласних рад щодо продукування та реалізації заходів стратегії розвитку сільських територій у частині раціонального розподілу коштів, спрямованих на стимулювання розвитку зазначених територій, з метою запобігання корупційним проявам;

– повна або часткова модернізація соціальної, транспортної, комунальної та інших видів інфраструктури сільських територій з обов'язковою розробкою комплексу заходів для вирішення потреб сільського населення (особливо маломобільних груп – інвалідів, пенсіонерів, осіб похилого віку тощо), зокрема шляхом пільгового кредитування (або адресної допомоги) у напрямі забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням, водовідведенням, організації доступу до потужних електромереж та високошвидкісного Інтернету, що дозволить не лише підвищити рівень благоустрою та комунального обслуговування сільського населення, а й спростить доступ до системи правової, кадрової та інформаційної підтримки;

– сприяння суспільному усвідомленню важливості сільських територій і сільського населення у процесі збереження культурно-етнічної спадщини та найзначніших природних багатств України.

Висновки. Таким чином, визначені найголовніші економічні пріоритети розвитку територіальних громад є базовими стратегічними завданнями, вирішення яких можливе виключно одночасно із зазначеними блоком соціальних стратегічних пріоритетів, що дозволить зміцнити національну економіку шляхом формування дієвих інститутів місцевого самоврядування, оподаткування, права власності на землю сільськогосподарського призначення, що розглядається як основний капітал сільських територій, ефективного залучення якого

сприяти рівномірності та справедливості розподілу ресурсів з урахуванням потреб нинішніх та майбутніх поколінь сільського населення України.

Література

1. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні / О. В. Батанов ; за заг. ред. В. Ф. Погорілка. – К. : ВД «Ін Юре», 2003. – 511 с.
2. Адміністративно-територіальний устрій України. Шляхи реформування : монографія / В. Г. Яцуба, В. А. Яцюк, О. Я. Мавіїшин та ін. – К., 2007. – 366 с
3. Булавка О. Г. Місцеві бюджети – основа розвитку сільських територіальних громад / О. Г. Булавка, Л. А. Ставнича // Економіка АПК. – 2014. – № 7 – С. 127.
4. Залізко В. Д. Стратегія соціально-економічного розвитку сільських територій у контексті зміцнення економічної безпеки України: дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. Д. Залізко ; Національний університет державної податкової служби України. – К., 2015. – 508 с.